Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Google Scholar

doi

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
TDIU
1931

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 788 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktaranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati 10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna

Yashil iqtisodiyotga o‘tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati 16
Gulnora Abdurahmonova

O‘zbekistonda “yashil” iqtisodiyotga o‘tish muammolari va uni bartaraf etish yo‘llari 22
S. R. Topildiyev

Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi 28
Muratova Shohista Nimatullayevna

Green Economy in Tourism in Uzbekistan 32
Alieva Makhbuba Toychievna

Инновационные подходы в сельском туризме: “Зеленые маршруты” 36
Голышева Елена Вячеславовна

Mamlakatimizda “yashil” iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo‘nalishlari 42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloyevich

To‘qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari 47
A.Yu. Mardanov

Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari 52
A’zamov Saidakbarxon Avazxon o‘g‘li

O‘zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish 57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o‘g‘li

Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o‘rni 62
Akbarov Akmalxon Akrom o‘g‘li

Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko‘rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlari 66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich

Iqtisodiy rivojlanishni ta’minlashda “yashil” iqtisodiyot va uning ayrim masalalari 70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna

Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta’minlashda qishloq xo‘jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o‘ziga xos xususiyatlari 74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich

Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati 78
Butanova Dilnoza Rustamovna

Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta’siri 83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna

Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo‘llanilishi 95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o‘g‘li

Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o‘rni 101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi

Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari 104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich

Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari 110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich

Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi 113
Mahamatova Maftuna

Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko‘rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari 119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va oʻrta biznesni moliyalashtirish usullari 124
Said Poʻlatov Maxamedovich

Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry 128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor oʻgʻli

Dorivor oʻsimliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi oʻrni va xalqaro bozor savdosida prognozlar 135
Toʻxtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi

Oʻzbekistonga turistlar tashrifini koʻpaytirishda raqamli texnologiyalarning oʻrni 142
Toshmurod Kulmanov

Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari 147
Tursunova Dilnavo Islomovna

Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan toʻldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish 150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi

Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yoʻllari 159
Allayor Norboyev Ismoilovich

Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish 162
Boltayev Abror Sayitmuradovich

Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari 168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich

Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv soligʻining ahamiyatini oshirish 174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich

Xizmat koʻrsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bogʻliq tushunchalarining nazariy masalalari 179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov

Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Aglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida 185
Raximbayev Akmal Azatboyevich

Korxonalarni boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari 190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich

Globallashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qoʻllab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish 195
Salimov Dilshodbek Davronovich

Toʻqimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi 199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich

Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yoʻllari 203
Nilufar Umarova

Oʻzbekistonda transport xizmatlari koʻrsatilishi tahlili 207
Xasanov Sarvar Ulugʻbek oʻgʻli

Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy oʻsishga taʼsirining tahlili 213
Yangiboyev Sirojiddin Joʻramurodovich

Mustaqil Davlatlar Hamdoʻstligiga aʼzo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qoʻllash xususiyatlari 220
Meliyev Isroil Ismoilovich

Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar 227
Melikov Otabek Maxmadiminovich

Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan oʻrni 232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich

Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar 237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna

Задачи предмета «русского языке» на современном этапе 243
Адилова Солияхон

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati 247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li

Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari 252
Gapparov Azim Qayumovich

O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri 258
Isayev Atabek Djurabayevich

Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market 266
Jurabek Sobirov

Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili 270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich

Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli 276
Mamadiyorova Dilorom Ravshon qizi

Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili 280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna

Improving Internal Control System 287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li

Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMlar veb-saytlari samaradorligini oshirish 291
Musayev Bekjon Shukurillayevich

Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish 298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari 302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li

Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari 306
N. B. Yahyoxonov

Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili 311
Nazarova Muslima Nazarovna

Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlari 317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich

Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari 322
Olimova Nodira Xamrakulovna

O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar 329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li

O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari 333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li

Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi 338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li

Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari 341
Raxmanov Mexridin Sindarovich

Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati 345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna

Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish 350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li

Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar 355
Samandarova Gulxayo Abdukarim qizi

Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari 359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li

To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati 363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna

Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiytlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi 367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане 373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich

Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts 379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich

Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar 384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich

Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari 391
Xidirova Marg‘uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi

Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda
raqamli texnologiyalardan foydalanish 396
Xusanov Ulugbek Nishanovich

Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari 402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna

O‘zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari 405
Yo‘ldosheva Dilnoza G‘ayrat qizi

Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров 408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна

Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari 412
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o‘g‘li

Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari 416
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich

Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан 420
Адашов Гайрат Рустамович

Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog‘liqligi 424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna

Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане 432
Б. А. Хакимов

Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции 438
Бабаева Гузаль Яшиновна

“Sirdaryo” va “Sirdaryo-Farm” erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari,
berilgani imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to‘g‘risida 444
Davlayev G‘olib Ashurovich

Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili 447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich

Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta’siri 452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich

O‘zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish 457
Jonuzokov M. K.

Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish 461
Ismailov Allayor Rashidovich

Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции 465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович

Iqtisodiyotni globallashuvi sharoitida xo‘jalik yurituvchi subyektlar
barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish 471
Kalandarova Nargiza Narimanovna

Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии
электронной коммерции и пути их решения 475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна

Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости
предприятия в современных условиях 478
Киличев А. А.

Sug‘urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni
xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish 485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане 490
Курпаяниди Константин Иванович

Xo‘jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag‘laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish 497
Mahmudova Go‘zal Samadjon qizi

Muqimiy ijodiDA milliy uyg‘onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar 502
Muxlisa Muxitdinova

Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана 505
Наимов Шахрух

Определение специфических особенностей и факторов вляющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан 509
Хайдаров Зохир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зохир Зода

Inson kapitalida mujassam bo‘lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o‘rni va roli 514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova

Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма 521
Пулатова Сурайё Юлдашевна

Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе 525
Рахимова Гавхар Ойбековна

O‘zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli 530
Saidova Subhinigor Azizovna

Xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag‘allikni qisqartirishning innovatsion yo‘llari 535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o‘g‘li

Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o‘ziga xos xususiyatlari 541
Umirov Xurshid Islomovich

Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari 545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna

“Авеста” – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии 549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович

Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия 555
Хамдамов С. Ф.

Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish 562
Xasanova Nafisa Shavkatovna

Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish 566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi

Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar 572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna

Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o‘ziga xos iqtisodiy xususiyatlari 578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o‘g‘li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich

Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o‘rni 583
Toyirova Amina Baxtisher qizi

Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag‘batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili 588
Haydarov Humoyun Begmurod o‘g‘li

Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar 592
K. Q. Tajibayev

Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике 599
Камолова Феруза Кахрамоновна

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari 603
Mirzayeva Lola Shavkatovna

Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni 607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna

Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi....612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna

Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari....620
Salixov Sherzod Abduxakimovich

Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish 625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna

Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish 628
Ostonokulov Azamat Abdukarimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich

Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi 635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li

Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari....640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov

Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста 644
Насиров Дилшод Фархадович

Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана 654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович

Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir....659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li

Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari....664
Razzakov Jasur Xamraboyevich

Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan 670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi

Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish 677
Meliqulov Abduhalil Norinovich

O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari 683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li

Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi....689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna

Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari 694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li

The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It....699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara

Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar....705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich

Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari 709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich

Mahalliy soliqlar va yig'imlarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari 713
Tuychiyev Kamoliddin

Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari 717
Yadgarov Nodir Ravshanovich

Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlari va iqtisodiy asoslari 723
Amirqulov Shuxrat Olimovich

Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari 727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li

O‘zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari 730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o‘g‘li

Iqtisodiy o‘sishni ta’minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari 733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva

Sug‘urta faoliyatini takomillashtirishda anderrayting xizmatining o‘rni 737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich

O‘zbekistonda eksportni sug‘urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo‘nalishlari 741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich

Kambag‘allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo‘naltirish 745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich

Yoqilg‘i-energetika korxonalarning moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari 749
Xusanov Qaxramon Nishonovich

Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике 753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна

Эффективность программ соответствия в различных компаниях 757
Ахмедов Бехзод Ахмедович

Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте 762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович

Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles 767
Esanova Shohida Utkirovna

Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg‘or xorij tajribalari 774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich

Paxta-to‘qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish 781
Toshpo‘latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o‘g‘li

OLIY TA'LIM XIZMATLARINI TARG'IB QILISHDA OTMLAR VEB-SAYTLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Musayev Bekjon Shukurillayevich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Marketing" kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Maqolada oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda oliy ta'lim muassasalarining veb-saytlarining o'rni, respublikamiz oliy ta'lim muassasalari veb-saytlariga tashrif buyuruvchilar soni bo'yicha reytingi, oliy ta'lim muassasalari veb-saytlarini yaratish qoidalari, oliy ta'lim muassasalari veb-saytlarining sifat ko'rsatkichlari tavsifi yoritilgan. Shuningdek, oliy ta'lim muassasalari veb-saytlari sifatini baholovchi ko'rsatkichlar bo'yicha mualliflik tavsiyalari ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim xizmatlari, targ'ib qilish, veb-sayt va interaktiv elektron ma'lumotlar, veb-saytning dizayni, veb-saytning navigatsiyasi, veb-saytning interaktivligi, veb-saytning kontenti.

Abstract: The role of the websites of higher education institutions in the promotion of higher education services in the article, the rating of the number of visitors to the websites of higher education institutions of our republic, the creation of websites of higher education institutions rules, the description of the quality indicators of the websites of higher education institutions is covered. Also, the author's recommendations on indicators for evaluating the quality of websites of higher education institutions were put forward.

Key words: higher education services, promotion, website and interactive electronic information, website design, website navigation, website interactivity, website content.

Аннотация: В статье роль сайтов высших учебных заведений в продвижении услуг высшего образования, рейтинг количества посетителей сайтов высших учебных заведений нашей республики, правила создания сайтов высших учебных заведений, приведено описание показателей качества веб-сайтов высших учебных заведений. Также выдвинуты авторские рекомендации по показателям оценки качества веб-сайтов высших учебных заведений.

Ключевые слова: услуги высшего образования, продвижение, веб-сайт и интерактивная электронная информация, дизайн веб-сайта, навигация по веб-сайту, интерактивность веб-сайта, контент веб-сайта.

KIRISH

Oliy ta'lim muassasalari ta'lim xizmatlari bozoriga ta'lim xizmatlari sifatida ta'lim dasturlarini taklif etadi. Shuning uchun OTMlarning "ta'lim dasturlari" targ'ib qilishning asosiy obyekti sifatida bo'lishi kerak.

O'zgaruvchan bozor iqtisodiyoti va potensial talabalar sonining oshishi sharoitida oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirishning muhim omillaridan biri uning ta'lim dasturlarini targ'ib qilish hisoblanadi. Ta'lim dasturlarini muvaffaqiyatli targ'ib qilish ta'lim xizmatlari bozorining rivojlanish qonuniyatlarini chuqur tushunishga va oliy ta'lim muassasalarining kommunikativ faoliyati bilan bozor kon'yunkturasiga mohirona ta'sir ko'rsatish qobiliyatiga bog'liq.

O'zbekistonda ta'lim xizmatlari bozorida miqdoriy o'zgarishlar ro'y bermoqda. Bu esa, o'z navbatida sezilarli sifat o'zgarishlariga ham olib kelishiga sabab bo'lmoqda. Shuningdek, bo'layotgan bu o'zgarishlar ta'lim xizmatlari bozorida bir qator tendensiyalarni yuzaga keltirmoqda. Birinchidan, ta'lim xizmatlarini yangi sifat bosqichiga olib chiqib, targ'ib qilish ishlarini jadallashtirish orqali eng "iqtidorli" abituriyentlar uchun kurashda yengib chiqish bo'lsa, ikkinchidan, raqobat ko'lami global ta'lim makonida kuchayib borayotganligini hisobga olib, raqobatbardosh OTMlarga aylanish va xalqaro reytinglardan joy olishdek vazifalarni o'z oldilariga qo'ymoqdalar.

Shuningdek, jahonda ta'lim xizmatlari bozorining rivojlanishi milliy oliy ta'lim muassasalari oldiga yangi vazifalarni qo'ymoqda. Bu esa, individual ta'lim dasturlari va umuman ta'lim muassasalarining xizmatlarini targ'ib qilish tabiati va usullariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bunday vaziyatda oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishning muhim vositasi bo'lgan veb-saytdan samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim xizmatlari iste'molchilari uchun kerakli axborotlarni uzatish, yetkazish va tasavvurni shakllantirishning muhim raqamli kanali bo'lgan veb-sayt va uni samaradorligini oshirish dolzarb masalalardan biriga aylanib bormoqda.

TARAQQIYOT ПРОГРЕСС PROGRESS

ADABIYOTLAR TAHLILI

Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilish masalasini E.I.Bulin-Sokolova o'z tadqiqotlarida "oliy ta'limdagi marketingning asosiy yutuqlari ta'lim xizmatlarini reklama qilish va targ'ibot ishlarini olib borishning zamonaviy texnologiyalaridan foydalanish bilan bog'liq ekanligidir" [1]. Hanover Research o'z izlanishlarida, "OTMlari yangi talabalarni jalb qilishda ochiq eshik kunlarini va shunga o'xshash boshqa tadbirlarga katta ahamiyat berayotganiga qaramay, raqamli texnologiyalar orqali oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilish vositalari eng samarali ekanligini ko'rsatadi" [3]. Xorijiy mutaxassislardan yana biri C.Maslowskyning fikricha "veb-sayt oliy ta'lim muassasalari va ularning turli manfaatdor tomonlari o'rtasida marketing targ'ibotlari uchun juda muhim vosita bo'lib qolayotganligi, shu bilan birga ijtimoiy tarmoqlarda marketing (Social media marketing (SMM)) imkoniyatlaridan ham samarali foydalanishga e'tibor qaratishlari lozim" [4]. Bu tadqiqotchilarning fikrlaridan shunday xulosa qilish mumkinki, bugungi axborot kommunikatsiya texnologiyalari rivojlangan davrda oliy ta'lim xizmatlarini siljitish, targ'ib qilish (promotion)da raqamli texnologiyalardan ya'ni, internet marketing, raqamli marketing imkoniyatlarini keng foydalanish lozim.

D.G.Popov oliy ta'lim muassasasi brendini yaratish va targ'ib qilish masalalari bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borgan. D.G.Popov fikricha oliy ta'lim muassasasi brendini yaratish va targ'ib qilish vositalari sifatida quyidagilarni taklif qilgan: veb-sayt va interaktiv elektron ma'lumotlar. Abiturientlar, talabalar va boshqa manfaatdor guruhlar tomonidan oson foydalanish uchun nisbatan oddiy va intuitiv tushunarli interfeys va jalb etuvchan dizaynga ega zamonaviy OTM saytini yaratish va qo'llab-quvvatlash zarur. Aholi va xorijiy muloqot doiralarda portalga tashrif buyurishga qiziqish uyg'otish uchun sayt kontentini ta'lim yo'nalishlari, fakultetlar, tarmoqlar, yetakchi tadqiqotchilar, maxsus tadbirlar haqida va boshqa foydali ma'lumotlar bilan muntazam ravishda qo'llab-quvvatlash kerak [6].

D.G.Popov o'z tadqiqotida shuningdek, oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda asosiy va qo'shimcha maqsadli muloqot doirasini shakllantirishni tavsiya etadi. Unda asosiy o'rinni institut sayti egallashi ilgari surilgan [6].

Oliy ta'lim xizmatlarini raqamli texnologiyalar asosida targ'ib qilish hamda oliy ta'lim xizmatlarini raqamlashtirishning dolzarb masalalari bo'yicha mahalliy olimlarimiz, yosh mutaxassislar ham o'zlarining ilmiy tadqiqot ishlarini olib borishmoqda. Jumladan, S.S.Gulyamov, R.X.Ayupov, M.Q.Abdullaevlarning fikrlarga ko'ra, "...hozirgi davrda universitetlar va boshqa oliy ta'lim muassasalari oldida raqamli iqtisodiyotga o'tish davri vazifalari ko'ndalang bo'lib turibdi: oldindan ma'lum qilingan yo'nalishlar va ixtisosliklar bo'yicha bakalavr va magistrlar tayyorlash bilan birga dasturlar to'plamini kengaytirish va talabalar raqamli iqtisodiyot talab qiladigan ko'nikmalarni o'zlashtirishi va bilimlar olishi mumkin bo'lgan zarur sharoitlar yaratish eng dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi" [2]. Bundan shunday xulosa qilishimiz mumkinki, OTMlarini bitiruvchilari nafaqat o'z mutaxassisligi bo'yicha bilimlarni puxta egallagan bo'lishi, balki raqamli iqtisodiyot talab qiladigan ko'nikmalarni o'zlashtirishi va bilimlar olishi uchun oliy ta'lim muassasalari o'z e'tiborlarini qaratishlari lozimligi aytib o'tilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot davomida O'zbekiston Respublikasidagi OTMlarining rasmiy veb-saytlariga tashrif buyuruvchilar soni bo'yicha reytingini tadqiq qilishda statistik ma'lumotlarni tahlil qilishda statistik tahlil, oliy ta'lim muassasalari veb-saytlarining sifat ko'rsatkichlari tavsifi, oliy ta'lim muassasasining veb-saytini yaratishning afzalliklarini yoritishda izimli tahlil, qiyosiy va vaziyatli tahlil, oliy ta'lim muassasalari veb-saytining sifatini baholash ko'rsatkichlari abstrakt-mantiqiy fikrlash, integratsiyalashgan yondashuv asosida yoritib berilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-iyundagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3775-son qarori asosida oliy ta'lim muassasalarida axborot xizmati tashkil etilib, matbuot kotibi lavozimi joriy etildi. Barcha oliy ta'lim muassasalarida axborot xizmatining (matbuot kotibining) nizomlari ishlab chiqildi. Oliy ta'lim muassasalarining axborot xizmatining asosiy vazifalaridan ommaviy axborot vositalari bilan o'zaro hamkorlik qilish, axborot xabarlarini (matbuot uchun axborotlar, byulletenlar va shu kabilarni) tarqatish, ommaviy tadbirlarni tashkil etish, axborotni oliy ta'lim muassasasining veb-saytlariga tezkor joylashtirish va o'z vaqtida yangilab borish, internet tarmog'idagi veb-resurslarni, shu jumladan, ijtimoiy va mobil tarmoqlarni rivojlantirish hisoblanadi.

Demak, bugungi kunda oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda oliy ta'lim muassasalari veb-saytlarining o'rni va roli juda katta. Bevosita oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilish veb-saytning asosiy vazifasi hisoblanadi. Shuning uchun oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda veb-sayt samaradorligini baholash muhimdir.

Oliy ta'lim muassasalarining veb-saytini o'rganishda quyidagi mezonlarga e'tibor qaratiladi:

- Veb-saytning dizayni;
- Veb-saytning navigatsiyasi;

- Veb-saytning interaktivligi;
- Veb-saytning kontenti;
- Veb-saytning Internet koʻrinishi.

Sayt – talabalarni, kasbiy qayta tayyorlash dasturlari tinglovchilarini jalb qilish, oʻquv rejalar haqida maʼlumot berish, talabalar, professor-oʻqituvchilar va abiturentlar bilan muloqot qilish uchun zarur vositadir (1-jadval). Sayt zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalangan holda oliy taʼlim muassasasining taʼlim imijiga urgʻu beradi va doimo dolzarb maʼlumotlarni targʻib qiladi. Barcha oliy taʼlim muassasasi rahbariyati arzon, tez va sifatli veb-sayt yaratishga intiladi. Lekin bu boradagi asosiy muammo oliy taʼlim veb-saytining sifatini taʼminlashdan iborat.

1-jadval: Oliy taʼlim muassasasining veb-saytini yaratishning afzalliklari

Afzalliklar	Afzalliklar mazmuni
Axborotni qayta ishlash va yigʻish vositasi	Taʼlim sifati va samaradorligi uchun zarur boʻlgan maʼlumotlarni (oliy taʼlim muassasasi tadbirlari, madaniy hayoti, ilmiy nashrlar, uslubiy adabiyotlar va boshqalar) yigʻish va kerakli auditoriyaga yetkazish
Kibermakonda vakillik (nomzodlik)	Abiturentlar uchun Internet orqali oliy taʼlim muassasasini qidirish va solishtirish qulay boʻlishi lozim. Abiturentlarni jalb qilish uchun foydalanish xizmatlar va resurslarni joylashtirish lozim. Talabalar, abiturentlar va ularning ota-onalari va boshqalar oliy taʼlim muassasasining oʻquv kurslari, dasturlari, qabul kvotalari va boshqa maʼlumotlarni oʻz vaqtida olishi muhim hisoblanadi.
Raqobat ustunligini taʼminlash	Taʼlim texnologiyalarining rivojlanishi davlat oliy taʼlim muassasalari bilan xususiy oliy taʼlim muassasalari, shuningdek, oʻquv markazlari oʻrtasida raqobatni keskinlashtirmoqda. IT-texnologiyalaridan foydalanmaydigan, Internet qidiruv tizimini samarali ishlatmaydigan, raqamli texnologiyalarjan foydalanib oʻz xizmatlarini targʻib qilmaydigan oliy taʼlim muassasalari raqobat kurashida yengiladi.
Oliy taʼlim muassasasi ishini optimallashtirish	Oliy taʼlim muassasasi, uning filiallari, boshqa taʼlim muassasalari bilan aloqalarini optimallashtirish tizimini yaratish, masofaviy taʼlim tizimini rivojlantirish va h.k. imkonini beradi.
Targʻib qilish vositasi	Keng auditoriyani qamrab oladigan va u yerdan doimiy ravishda oliy taʼlim muassasasi haqida maʼlumot olish imkonini beruvchi arzon vosita hisoblanadi.

Saytning sifati asosan veb-dizanerning malakasi bilan belgilanadi. Veb-dizayn sohasida mamlakatimizda kadrlarning professional tayyorgarligi hali ham mavjud emas. Sayt sifati boʻyicha nazariy ishlar hali ham bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Saytlarni loyihalash, yaratish, ishlatish yoki taqqoslash boʻyicha aniq tajribali mutaxassislar yetarli emas. Koʻpincha veb-dizaynerlar saytni texnik jihatdan qanday yaratishni bilishadi. Ammo, qanday mazmundagi axborotlarni, qachon kerakligi (potensial isteʼmolchilar ehtiyojlari), kimga (maqsadli auditoriya), qay yoʻsinda targʻib qilishni bilishmaydi.

OTMlarining xalqaro (QR) reytingiga kirishi uchun bir nechta koʻrsatkichlarining bajarilishiga eʼtibor berishlari kerak. Birinchi oʻrinda har qanday OTMlarining akademik obroʻsi (40%) eng yuqori ball olish imkonini beradi. Mazkur koʻrsatkichni aniqlashda dunyodagi OTMlarida faoliyat koʻrsatayotgan 100 000 dan ortiq mutaxassislarning reytingga kirmoqchi boʻlgan talabgor OTMdagi oʻqitish va ilmiy tadqiqot ishlarining sifati toʻgʻrisidagi fikrlari oʻrganiladi. Mutaxassislar asosan OTMning veb-saytidan va xalqaro bazalardagi axborotlardan maʼlumotlarga ega boʻladilar.

2-jadval: Oʻzbekiston Respublikasidagi OTMlarining rasmiy veb-saytlariga 1 oy davomida (21.12.2023-20.01.2024) 400 dan oshgan tashrif buyuruvchilar soni boʻyicha reytingi1

Oʻrin	OTM veb-saytlari nomi	Tashrif buyuruvchilar	Koʻrishlar	1 tashrif buyuruvchining oʻrtacha koʻrishlar soni
1	Toshkent Axborot Texnologiyalari Uuniversiteti	226 590	916 200	4,0
2	Samarqand davlat tibbiyot universiteti	150 762	3 135 033	20,8
3	Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti	133 559	1 016 886	7,6

1 www.uz maʼlumotlari asosida muallif hisob-kitoblari.

O'rin	OTM veb-saytlari nomi	Tashrif buyuruvchilar	Ko'rishlar	1 tashrif buyuruvchining o'rtacha ko'rishlar soni
4	Toshkent tibbiyot akademiyasi	87 266	2 069 606	23,7
5	Samarqand Davlat universiteti rasmiy sayti	62 855	125 045	2,0
6	Toshkent moliya instituti sayti	50 856	120 515	2,4
7	A.Qodiriy nomidagi JDPU	47 330	97 800	2,1
8	Navoiy davlat pedagogika instituti	37 388	81 197	2,2
9	Buxoro davlat universiteti	34 946	89 180	2,6
10	Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti	32 960	84 511	2,6
11	O'zbekiston Milliy universiteti	27 600	70 987	2,6
12	Urganch Davlat Universiteti	26 453	503 825	19,0
13	TDIU Samarqand filiali	25 681	40 675	1,6
14	Toshkent Pediatriya tibbiyot instituti	24 099	48 080	2,0
15	Andijon davlat universiteti	23 263	43 965	1,9
16	Toshkent davlat transport universiteti	22 243	130 952	5,9
17	Nizomiy nomidagi TDPU	21 481	195 855	9,1
18	Namangan muhandislik-qurilish instituti	21 472	40 591	1,9
19	Toshkent Davlat Sharqshunoslik Universiteti	19 194	42 461	2,2
20	Rossiya Davlat neft va gaz Universitetining filiali	17 577	35 808	2,0
21	Toshkent davlat iktisodiyot universiteti	14 666	28 084	1,9
22	TATU Farg'ona filiali rasmiy sayti	13 930	531 851	38,2
23	Nukus Davlat Pedagogika Instituti	11 724	22 060	1,9
24	TATU Urganch filiali	11 687	254 799	21,8
25	O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti	10 925	19 292	1,8
26	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti davlat universiteti	10 696	26 949	2,5
27	Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti	10 562	28 641	2,7
28	Andijon davlat tibbiyot instituti	10 524	20 440	1,9
29	Toshkent irrigasiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti	9 739	32 030	3,3
30	O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti	7 193	16 611	2,3
31	Qarshi davlat universiteti	7 096	30 386	4,3
32	EMU University	6 964	15 196	2,2
33	Toshkent davlat stomatologiya instituti	6 355	40 104	6,3
34	Islom Karimov nomidagi TDTU	6 206	11 881	1,9
35	Guliston davlat universiteti	5 718	15 896	2,8
36	Jizzax politexnika instituti	5 700	10 443	1,8
37	Geologiya fanlari universiteti	5 377	12 543	2,3
38	Toshkent farmasevtika instituti	4 889	6 895	1,4
39	O'zbekiston Davlat san'at va madaniyat instituti	4 526	8 777	1,9
40	Samarqand davlat chet tillar instituti	4 458	11 062	2,5
41	Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti	4 387	21 173	4,8
42	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti	4 315	11 575	2,7
43	Namangan davlat universiteti	4 306	10 807	2,5

TARAQQIYOT ПРОГРЕСС PROGRESS

O‘rin	OTM veb-saytlari nomi	Tashrif buyuruvchilar	Ko‘rishlar	1 tashrif buyuruvchining o‘rtacha ko‘rishlar soni
44	Qarshi Muhandislik iqtisodiyot instituti rasmiy sayti	4 018	22 024	5,5
45	O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti Nukus filiali	2 914	4 665	1,6
46	Andijanskiy mashinostroitelnыy institut	2 749	6 455	2,3
47	Farg‘ona davlat universiteti	2 383	8 264	3,5
48	Shahrisabz davlat pedagogika instituti	2 375	5 899	2,5
49	Farg‘ona politexnika instituti rasmiy sayti	2 127	8 605	4,0
50	TATU Nukus filiali	2 003	3 587	1,8
51	O‘zbekiston milliy universitetining Jizzax filiali	1 991	4 588	2,3
52	Termiz muhandislik-texnologiya instituti	1 887	3 788	2,0
53	O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasi huzuridagi Fiskal instituti	1 870	5 240	2,8
54	Toshkent davlat agrar universiteti	1 712	5 367	3,1
55	Urganch davlat pedagogika instituti	1 708	6 981	4,1
56	Samarqand davlat universiteti Urgut filiali	1 567	3 261	2,1
57	Islom Karimov nomidagi TDTU Qo‘qon filiali	1 456	2 025	1,4
58	Guliston davlat pedagogika instituti	1 313	3 317	2,5
59	Toshkent davlat pedagogika universiteti Termiz filiali	1 117	1 433	1,3
60	“TIQXMMI” MTU Buxoro filiali	1 001	5 455	5,4
61	Toshkent shahridagi Inxa Universiteti	923	1 449	1,6
62	Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti	871	2 097	2,4
63	O‘ZDK huzuridagi Botir Zokirov nomidagi milliy estrada san’ati instituti	514	794	1,5
64	Mexanika va inshootlar seysmik mustahkamligi instituti	472	1 078	2,3
65	Toshkentdagi S.A.Gerasimov nomidagi Butunrossiya davlat kinematografiya universiteti	461	1 158	2,5
66	Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti	428	1 257	2,9
67	Samarqand Iqisodiyot va Servis instituti	417	1 138	2,7

Oliy ta’lim muassasalarining imiji ko‘plab ko‘rsatkichlar, omillar, tarkibiy qismlardan iborat. Ammo ularning asosini uning ish reputatsiyasi tashkil etadi. Professional tarzda yaratilgan veb-saytning mavjudligi ushbu oliy ta’lim muassasasining o‘zining potensial iste’molchilari, ya’ni, saytga tashrif buyuruvchilarni hurmat qilishidan dolalat beradi. Tashrif buyuruvchilar saytni Internetdagi kalit so‘zlar orqali tezda topishsa, sahifalar tezda yuklansa, saytdan tezda kerakli dolzarb ma’lumotlar topilsa, saytda taqdim etilgan ma’lumotlar aniq va to‘liq bo‘lsa, ma’lumotlar tezda yangilanib borsa, tashrif buyuruvchilarni oliy ta’lim xizmatlari haqidagi qiziqarli, e’tiborni dalb qila oladigan targ‘ib qilish murojaatlari bo‘lsa sayt samarali deb baholash mumkin. Oliy ta’lim muasssasalari veb-saytlarining sifat ko‘rsatkichlari tavsifi 3-jadvalda keltirilgan.

3-jadval: Oliy ta’lim muassasalari veb-saytlarining sifat ko‘rsatkichlari tavsifi[2]

Ko‘rsatkichlar	Mazmuni
Dizayn	Saytning tashqi ko‘rinishi, vizual dizayni, estetik qiymatini oshirishni tavsiflaydi. Baholash mezonlari – ranglar, yuqori sifat, korporativ identifikatsiyani birlashtirish va boshqalar.
Tezkorlik (interaktivlik)	Tashrifchining harakatlariga qarab, vositalar to‘plami (forumlar, mehmonlar kitoblari, so‘rovlar va boshqalar) orqali foydalanuvchi bilan o‘zaro aloqa darajasini tavsiflaydi. Tashrif buyuruvchilar o‘zlarini sayt mazmunini shakllantirish ishtirokchilari sifatida his qilishlari kerak.

2 Пителинский К.В. О связи имиджа вуза и качества его сайта // В сб. докладов XI открытой научной конференции МГТУ “СТАНКИН” и “Учебно-научного Центра Математического моделирования МГТУ “СТАНКИН” и ИММ РАН” под ред. О.А. Казакова Москва 23-25 апреля 2008г, МГТУ “СТАНКИН”. С. 110113.

Ma'lumot beruvchanlik	Axborotning тщlıыligi, ishonchliligi va dolzarbligi foydalanuvchilarning resursga munosabatini shakllantiradi. Saytga tashrif buyuruvchilar quyidagilarni olishi kerak: - abiturentlar uchun axborotlar (fakultetlar va ta'lim yo'nalishlari haqida ma'lumotlar, qabul kvotalari, oldingi yil qabul natijalari statistikasi, to'lov-kontrakt summasi, to'lov-kontraktni to'lash qoidalari, kredit-modul tizimi, talabalar turar joylari haqidagi ma'lumotlar); - talabalar uchun axborotlar (dars jadvallari, o'quv materiallar, professor-o'qituvchilar haqida ma'lumotlar); - oliy ta'lim muassasasining madaniy hayoti (oliy ta'lim muassasasining ijodiy va sport tadbirlari haqidagi ma'lumotlar); - oliy ta'lim muassasasining ilmiy-tadqiqot ishlari haqidagi axborotlar (konferensiyalar, seminarlar, ilmiy tadqiqotlar); - umumiy axborotlar (OTM vizitkasi) – ta'lim muassasasining tarixi, bog'lanish uchun aloqa raqamlari); - OTM yangiliklarini yangilab borish va boshqalar.
Qulaylik	Yangi tashrif buyuruvchilarni jalb qilish uchun qulay interfeys, ma'lumotlarni oson qidiruvi va topilishini ta'minlash. Ma'lumotlarni shunday joylashtirish kerakki, tashrif buyuruvchi keyingi sahifada uni nima kutayotgan faollashtirishgan havola orqali topib olishi lozim. Qisqa, tushunarli shrift va matn formatini shakllantirish muhim.
Funksionallik	Ular dastur kodining sifati (ixchamlik va optimal hajm), texnologiyalardan foydalanishning maqsadga muvofiqligi va saytga tashrif buyuruvchining apparat va dasturiy platformasidan saytning o'zgarmasligi bilan belgilanadi.

Veb-saytlarni baholash bo'yicha mutaxassislar ham veb-dizaynerlar kabi bir qator muammolarga duch kelishmoqda. Chunki veb-saytlarni baholashning uslubiy (metodikasi) asoslari to'liq shakllanmagan. Bu esa veb-saytlarning samaradorligi va sifatini baholash konsepsiyasini ishlab chiqish dolzarbligini bildiradi. Saytning ish faoliyatini baholash, odatda, uning ishtiroki va mavjud ma'lumotlarga bo'lgan talab (foydaliligi, o'ziga xosligi va olingan ma'lumotlarning miqdori) orqali amalga oshiriladi. Saytga tashrif buyurish, saytga muntazam qaytish, qaytish chastotasi va dinamikasi sayt samaradorligini baholashning eng muhim mezonlari hisobladi. Saytga qaytish uchun faqat ma'lumotlar yetarli va yangilanib turishi muhim. Bugungi kunda shunga qaramasdan, mualliflar tomonidan sayt samaradorligini baholash mezonlari taklif etilgan.

Oliy ta'lim muassasalari veb-saytining sifatini baholash ko'rsatkichlari:

1. Dizayin:
- Uslubiy birligi;
- Individuallik (yagonalik);
- Matn va tasvir sifati;
- Ranglar kombinatsiyasi;
2. Tezkorlik (interaktivlik):
- Onlayn chat bot yoki tezkor aloqa xizmati yo'lga qo'yilganligi;
- Yangilanish chastotasi.
3. Ma'lumot beruvchanlik:
- Abiturentlar uchun ma'lumotlar;
- Talabalar uchun ma'lumotlar;
- OTMni madaniy hayoti;
- Yangiliklar muntazamligi.
4. Qulaylik:
- Navigatsiyani amalga oshirish;
- Shrift va shakllar.
5. Funksionallik:
- Kross-platformalik;
- Qidiruv tizimi tezligi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Oliy ta'lim muassasalarida veb-saytni yaratishda eng ko'p uchraydigan muhim xatoliklarga quyidagilarni kiritish mumkin:

1. Saytda eskirgan ma'lumotlarning mavjudligi.
2. Maxsus effektlar bilan saytning haddan tashqari yuklanishi.
3. Tugallanmagan saytni Internetga joylashtirish.
4. Bir nechta sahifalardan yirik oliy ta'lim muassasasining saytini yaratish.

Olit ta'lim muassasalari saytida uning faoliyati mufassal tarzda tavsiflashi lozim. Ayniqsa, "Xorijiy abiturientga", "Xalqaro almashinuv" va "Ingliz tilidagi ta'lim dasturlari" bo'limlari batafsil yoritilishi kerak. Brend-buk dizaynni qo'llagan holda umumiy ramzlar (logotip, universitet uslubi elementlari) yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Sayt, barcha poligrafiya materiallari va boshqalar albatta umumiy uslubda, bir xil qoidalar bo'yicha va bir xil rang sxemalarida ishlab chiqilishi lozim, bu brend taniqligini oshirishga xizmat qiladi.

"O'qituvchilar" bo'limida OTM yetakchi professor-o'qituvchilarining "ish jarayonidagi fotosessiyasi" va ingliz tilida yozilgan tarjimai hollarini joylashtirish lozim. Sayt oliy ta'lim muassasasining internetdagi yuzi bo'lib, maqsadli muloqot doiralari bilan bevosita aloqa qilishning eng oddiy vositasi bo'lishi – abiturient yoki talaba so'raydigan barcha ma'lumotlardan iborat bo'lishi lozim. Bundan tashqari, sayt innovatsiyalarni aks ettirishi, zamon bilan hamnafas bo'lishi, saytni o'z vaqtida yangilab turish va ma'lumotlarni to'g'ri joylashtirish orqali kafedralar mutaxassislarining professionalligini aks ettirishi kerak. Poligrafiya – maqsadli muloqot doiralari uchun juda muhim axborot manbayidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Булин-Соколова Е.И. Информационно-коммуникативные технологии в системе общего образования [Текст] // –М.: ФГНУ ИОО, –2004. –7,5 уч.-изд.
2. Гулямов С.С., Аюбов Р.Х., Абдуллаев М.Қ. Рақамли иқтисодиёт – кадрлар тайёрлашнинг долзарб йўналишлари. "Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар" илмий электрон журнал, №1, 2020 й. –186-198 бетлар.
3. Hanover Research (2014). Trends in Higher Education Marketing, Recruitment, and Technology [ebook].
4. Maslowsky, C. (2013). Five Ways Higher Education Marketing Will Change in 10 Years. The EvoLLLution. Retrieved 20 July 2016.
5. Пителинский К.В. О связи имиджа вуза и качества его сайта // В сб. докладов XI открытой научной конференции МГТУ "СТАНКИН" и "Учебно-научного Центра Математического моделирования МГТУ "СТАНКИН" и ИММ РАН" под ред. О.А. Казакова Москва 23-25 апреля 2008г, МГТУ "СТАНКИН". С. 110113.
6. Попов Д.Г. Оценка эффективности бренда высшего учебного заведения в условиях интернационализации высшего образования. Управленческое консультирование. –№ 11. –2014. –82-90 с.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda ""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.